

Биографија
на
проф. д-р Антоние НИКОЛОВСКИ *

Антоние Николовски, историчар на уметноста (27.X.1920 Смолари кај Струмица - 15.IX.1991) студиите ги завршил на Филозофски факултет во Загреб (1952) на групата Историја на уметноста со класична археологија, каде се стекнал со познавања на западните стилски епохи како и на тенденциите на уметноста на XX век. Со најраните прилози (1953) како член на Редакција на Разгледи, е прв постојан ликовен критичар и основоположник на ликовниот живот кај нас. Подоцна, со вработување во Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата (1957) неговиот интерес трајно се насочува кон ангажирањето на полето на заштитата и негов личен придонес е зачувувањето на повеќе споменици до наши дни. Тој е, заедно со своите колеги, заслужен за проширување на конзерваторската дејност и музејска мрежа.

Антоние Николовски, како долгогодишен директор на Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата (од 1959), но пред сè како историчар на уметност, со ерудиција и моќ за стилско-естетско вреднување, настојуваше во текот на повеќе години да ги осветли

прашањата на крајот на поствизантиската уметност и преодот кон западните форми на ликовно искажување, какви што беа неговите последни истражувања на живописот во Бигорскиот манастир.

Паралелно со стручна работа, извршува повеќе општествени одговорни, раководни функција во областа на културата. Меѓу повеќето признанија, добитник е на наградата „Климент Охридски“, највисоко општествено признание за особено значајни остварувања во културно-просветната дејност (1982), како и наградата „11 Октомври“ највисоко општествено признание за особено значајни остварувања во областа на науката (1984) за трудот „Македонските зографи од крајот на XIX и XX век во Македонија.

По неговото докторирање на Филозофскиот факултет во Скопје (1982), беше избран за професор по историја на уметноста - нов век. Како професор и педагог, остави трајни спомени со својата објективност, студиозност и хуманост.

* * *

Проф. д-р Антоние Николовски студиозно ги анализираше делата на ликовните уметници од Македонија и затоа неговите оценки беа очекувани и следени со големо внимание. Формиран кај компетентни професори, со широко, бриљантно познавање на епохите на ренесансата, барокот и уметноста на XIX и XX век и посебно во нашите културни центри, д-р Антоние Николовски остави драгоцен страници за историјата на македонската ликовна уметност од преродбата до нашето време. Д-р Антоние Николовски беше сигурно најдобриот познавач на сложениот период на преминот од доцновизантискиот манир во новата етапа на реалистичкото сликарство во Македонија. Тој прв ги забележи и научно ја протолкувал преобразбата на ликовната култура пред и по 1900 година. Неговите судови имаат трајна естетична тежина во ликовното вреднување. Морфолошката анализа на формите изведена е со прецизност воопсервациите, блиски со методот на Бернар Доривал.

Проф. д-р Антоние Николовски со исто внимание ги проучувал делата на уметниците од постарите генерации како и авангардните ликовни движења во поновиот период.

Цветан ГРОЗДАНОВ

*Текстот е преземен од книгата на А. Николовски, *Ликовни критики, есеи*,
Културно-историско наследство на Р. Македонија XXXIX, P33CK, Скопје 1997